

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 268/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Turussa terroristisessa tarkoituksessa tehtyä joukkopuukotusta selvittäneen tutkintaryhmän antamien suositusten toimeenpanosta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sami Savion /ps ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 268/2018 vp:

Aikooko hallitus ryhtyä pikaisiin toimiin Turussa elokuussa 2017 terroristisessa tarkoituksessa tehtyä joukkopuukotusta selvittäneen tutkintaryhmän antamien suositusten toimeenpanemiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus suhtautuu vakavasti Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksessa esille tuotuihin johtopäätöksiin sekä selostuksessa esitettyihin turvallisuussuosituksiin, jotka ovat tarpeen yleisen turvallisuuden lisäämiseksi, uusien tapausten ehkäisemiseksi, vahinkojen torjumiseksi sekä pelastus- ja muiden viranomaisten toiminnan tehostamiseksi. Kirjallisen kysymyksen perusteluissa esille oli nostettu erityisesti toimenpidesuositukset, jotka koskevat turvapaikkahakemusten käsittelyaikoja sekä turvapaikanhakijan henkilöllisyyden ja iän selvittämistä.

Vuoden 2015 poikkeuksellisen suuresta turvapaikkahakemusten määrästä johtunut ruuhka on saatu purettua Maahanmuuttovirastossa. Ennennäkemättömän suuret hakemusmäärät vaikuttivat luonnollisesti hakemusten käsittelyn keskimääräiseen käsittelyaikaan. Ruuhkan purkuun palkattu henkilöstö on saanut jatkuvasti koulutusta ja karttuneen kokemuksen myötä Maahanmuuttovirastossa työskentelee tänä päivänä hyvin kokenutta ja osaavaa henkilöstöä, mikä edesauttaa hakemusten sujuvaa käsittelemistä. Tämän vuoden heinäkuun lopusta tulee voimaan ulkomalaislain uusi säännös koskien turvapaikkahakemusten enimmäiskäsittelyaikaa. Lakimuutoksen myötä kansainvälistä suojelua koskevaan hakemukseen on pääsääntöisesti tehtävä päätös kuuden kuukauden kuluessa. Käsittelyaikasäännös lisää osaltaan tarvetta varmistaa, että hakemuksiin tehdään päätökset mahdollisimman nopeasti.

Sisäministeriö tulosohjaa Maahanmuuttovirastoa, eli sopii viraston kanssa budjettivuoden tulostavoitteista ja tavoitteiden edellyttämistä resurssista. Maahanmuuttovirasto pyrkii edelleen lyhentämään turvapaikkahakemusten käsittelyaikoja. Maahanmuuttovirasto arvioi säännöllisesti sille asetettujen tavoiteaikojen toteutumista ja tavoiteaikojen ylittymiseen ja jonojen ruuhkautumiseen reagoidaan.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 268/2018 vp

Oikeusministeriö on tutkintaselostusluonnokseen antamassaan lausunnossa todennut, että hallinto-oikeuksiin tehtyjen valitusten ruuhka saadaan purettua vuoden 2018 loppuun mennessä ja että tehtyjen muutosten myötä resurssit turvapaikka-asioiden käsittelyyn ovat vahvat.

Tutkintaselostuksessa on osana turvapaikkahakemusten joutuisampaa käsittelyä koskevaa toimenpidesuositusta ehdotettu, että turvapaikkahakemusten nopeutettua menettelyä tulee lain sallissa käyttää. Nopeutettu menettely on jo lainsäädännössä ja sitä käytetään aina, kun se on mahdollista.

Kaikkien turvapaikanhakijoiden henkilöllisyys pyritään aina selvittämään niin tarkasti kuin on mahdollista. Suomessa henkilöllisyyden varmistaa lähtökohtaisesti passi, mutta myös muunlaiset henkilöllisyysasiakirjat voivat varmistaa henkilöllisyyden, mikäli niistä löytyy henkilöllisyyden varmistamiseksi riittävät tiedot, kuten esimerkiksi hakijan kansalaisuus, valokuva ja syntymäpaikka. Edellytyksenä kaikille henkilöllisyyden varmistamiseen riittäville asiakirjoille on, että niistä löytyy riittävät turvatekijät asiakirjan aitouden varmistamiseksi.

On tilanteita, jolloin turvapaikanhakijalla ei ole esittää mitään henkilöllisyysasiakirjoja henkilöllisyytensä varmistamiseksi, eikä hakijan henkilöllisyyttä voida varmistaa myöskään sormenjälkien perusteella toisesta EU-maasta. Tällöin Maahanmuuttoviraston keinona on selvittää hakijan henkilöllisyyttä kuulemalla hakijaa suullisesti puhuttelussa. Maahanmuuttovirasto voi käyttää esimerkiksi maatietoa ja kielianalyysia apunaan selvittäessään sitä, onko hakija kotoisin sieltä mistä kertoo olevansa.

Maahanmuuttovirasto voi pyytää hakijan suostumusta ikäarviotutkimuksen, mikäli viranomaisen epäilee hakijan ilmoittaman iän todenmukaisuutta esimerkiksi hakijan ulkoisen olemuksen perusteella. Hakija voi kieltäytyä tutkimuksesta, mutta hakijaa kohdellaan täysi-ikäisenä, mikäli kieltäytymiselle ei ole hyväksyttävää syytä. Oikeuslääketieteellinen ikäarviotutkimus on puolueeton asiantuntijalausunto, joka perustuu kansainvälisiin tutkimusmenetelmiin.

Maahanmuuttoviraston osalta tutkintaselostuksessa ehdotetaan lisäksi, että Maahanmuuttovirastoon tai johonkin kolmannen sektorin toimijaan perustetaan neuvontapalvelu, jonne voi ottaa yhteyttä erilaisista turvapaikanhakijoihin liittyvistä kysymyksistä ja huolista. Toiminnan järjestäminen vaatisi huomattavia resursseja, minkä lisäksi muun muassa Maahanmuuttoviraston asiakaspalvelu toimii jo sellaisenaan olemassa olevana palaute- ja kyselykanavana viraston toimintaa koskevissa asioissa. Radikalisoitumiseen liittyvät konkreettiset huolet pitäisi puolestaan ohjata suoraan poliisille. Lisäksi Maahanmuuttovirasto tekee tiivistä yhteistyötä poliisiviranomaisten kanssa turvapaikkaprosessin eri vaiheissa radikalisoitumiseen viittaavien huolien esiintuomiseksi.

Välittömästi Turun puukotusten jälkeen sisäministeriö käynnisti terrorismia ja väkivaltaa koskevien vihjeiden käsittelyprosessin arvioinnin. Vihjeiden käsittely on yksi osa viranomaistoimenpiteiden ketjussa ja toiminnan kannalta on olennaista löytää ne vihjeet, joiden perusteella viranomaisten tulee ryhtyä toimenpiteisiin. Poliisihallinnon sisällä on vihjeiden käsittelyprosessia yhdenmukaistettu, jotta erityisesti vakavia ja vaarallisia uhkia koskevia vihjeitä pystyttäisiin tunnistamaan paremmin ja reagoimaan nopeammin. Viranomaisten tilannekuvan muodostumista

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 268/2018 vp

ja vastuunjakoa on selkiytetty. Poliisihallitus, Suojelupoliisi, Keskusrikospoliisi ja paikallispoliisi ovat vahvistaneet yhdessä tekemistä, rakenteita on yhtenäistetty ja varmistettu työskentelyprosessien yhtenäisyys. Terrorismiin ja väkivaltauhkien torjuntaan liittyviä parhaita käytäntöjä on levitetty ja koulutusta sekä viestintää on lisätty. Sisäministeriö seuraa ja arvioi edelleen toimenpiteiden toteutusta.

Sisäministeriö käynnisti keväällä Rajapintahankkeen, jossa selvitetään nykytila, parhaat kansainväliset käytännöt ja laaditaan suositukset toimintamalliksi, jonka avulla radikalisoitunut tai radikalisoitumisvaarassa oleva henkilö saatetaan tarvittavien palvelujen piiriin. Tämän mukaisesti henkilö, johon poliisi ei voi kohdistaa toimenpiteitä, otetaan ensin poliisilaitosten yhteydessä toimivan moniammatillisen Ankkurin toiminnan piiriin, josta hänet sitten ohjataan tarvittaessa joko kunnan tai järjestöjen palvelujen piiriin. Hankkeessa kehitetään myös toimintamallit yhteistyön lisäämiseksi uskonnollisten yhteisöjen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi.

Lisäksi Onnettomuustutkintakeskuksen tutkinnassa suositeltiin muun ohella toimenpiteitä moniviranomaistilanteiden johtamis- ja viestintätapojen yhdenmukaistamiseen sekä kehittämistoimenpiteitä väestön nopeaan varoittamiseen. Sisäministeriö selvittää näitä kysymyksiä erikseen yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja Häätäkeskuslaitoksen kanssa.

Helsingissä 10.7.2018

Sisäministeri Kai Mykkänen